

PŘEDMLUVA

9

1. ZÁKLADNÍ POJMY A SOUVISLOSTI

11

- 1.1 Sociální politika 11
- 1.2 Sociální události 11
- 1.3 Sociální systém 13
- 1.4 Základní principy sociální politiky 14
 - 1.4.1 Princip sociální spravedlnosti 14
 - 1.4.2 Princip sociální solidarity 16
 - 1.4.3 Princip subsidiarity 18
 - 1.4.4 Princip participace 19
- 1.5 Funkce sociální politiky 20
- 1.6 Subjekty a objekty sociální politiky 21
 - 1.6.1 Subjekty (= vykonavatelé) sociální politiky 21
 - 1.6.2 Objekty (= „příjemci“) sociální politiky 23
- 1.7 Možná pojetí sociální politiky 24
- 1.8 Základní pojmy a souvislosti – procvičování 25

2. VÝVOJ A DŮLEŽITÉ MEZNÍKY SOCIÁLNÍ POLITIKY

27

- 2.1 Sociální politika v pravěku 27
- 2.2 Sociální politika ve starověku 28
- 2.3 Sociální politika ve středověku 30
- 2.4 Sociální politika v novověku 31
- 2.5 Sociální politika v současnosti 33
- 2.6 Vývoj sociální politiky – procvičování 34

3. ROLE STÁTU V SOCIÁLNÍ POLITICE

35

- 3.1 Důvody pro angažovanost státu 35
- 3.2 Role státu v různých modelech sociální politiky 36
 - 3.2.1 Reziduální typ (model) sociální politiky 36
 - 3.2.2 Výkonový typ (model) sociální politiky 37
 - 3.2.3 Redistributivní typ (model) sociální politiky 37
 - 3.2.4 Typy (modely) sociální politiky – srovnání 38

3.3	Krise sociálního státu	39
3.3.1	Stát blahobytu (welfare state) a jeho transformace	39
3.3.2	Důvody přehodnocování sociálních systémů	39
3.4	Hledání všeobecně přijatelné „sociální normy“	41
3.5	Právní rámec sociální ochrany státu	42
3.5.1	Ústava ČR (zákon č. 1/1993 Sb.)	43
3.5.2	Listina základních práv a svobod ČR (zákon č. 2/1993 Sb.)	43
3.5.3	Minimální standard sociálního zabezpečení (Ženeva 1952)	44
3.5.4	Sociální politika v EU	44
3.6	Role státu v sociální politice – procvičování	45

4. SOCIÁLNÍ SYSTÉM ČR 47

4.1	Pilíře sociálního systému ČR	47
4.1.1	Česká správa sociálního zabezpečení	48
4.1.2	Úřad práce České republiky (ÚP ČR)	49
4.1.3	Obce a kraje	50
4.2	Přehled základních dávek a benefitů sociálního systému ČR	51
4.3	Sociální systém ČR – procvičování	53

5. ČSSZ JAKO PILÍŘ SOCIÁLNÍHO SYSTÉMU ČR 55

5.1	Sociální pojištění jako základ agendy ČSSZ	56
5.1.1	Sociální pojištění zaměstnanců	56
5.1.2	Specifické situace odvodu sociálního pojištění	58
5.1.3	Sociální pojištění osob samostatně výdělečně činných	59
5.2	Dávky vyplácené ČSSZ	63
5.3	Důchody	64
5.3.1	Starobní důchod	65
5.3.2	Invalidní důchod	70
5.3.3	Pozůstalostní důchody	73
5.4	Nemocenské dávky	74
5.4.1	Nemocenské	75
5.4.2	Peněžitá pomoc v mateřství (PPM)	82
5.4.3	Otcovská	84
5.4.4	Ošetřovné	85
5.4.5	Dlouhodobé ošetřovné	87
5.4.6	Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství	88
5.4.7	Náhrada mzdy zaměstnavatelem	89
5.5	Statistiky dávek vyplácených ČSSZ	91
5.5.1	Důchodový účet státu	91
5.5.2	Příjmy a výdaje státu na dávky nemocenského pojištění	92
5.6	ČSSZ jako pilíř sociálního systému ČR – procvičování	94

6.1	Historie úřadů práce v ČR	99
6.2	Pasivní a aktivní politika zaměstnanosti	100
6.3	Zprostředkování zaměstnání úřadem práce	103
6.3.1	Kdo se může na úřadu práce zaevidovat?	103
6.3.2	Kdo se nemůže zaevidovat jako uchazeč o zaměstnání?	104
6.3.3	Možnost přivýdělku v době evidence	105
6.3.4	Do kdy je nutné se na úřadu práce nahlásit?	105
6.3.5	Nárok na podporu v nezaměstnanosti	106
6.3.6	Náhradní doba zaměstnání	109
6.3.7	Doba pobírání podpory v nezaměstnanosti	109
6.3.8	Výše podpory v nezaměstnanosti	110
6.3.9	Opakovaný nárok na podporu v nezaměstnanosti	113
6.3.10	Vyřazení z evidence úřadu práce	114
6.3.11	Jak zákon definuje pojem „vhodné zaměstnání“?	115
6.3.12	Vážné důvody odmítnutí pracovního místa	115
6.4	Aktivní politika zaměstnanosti	116
6.4.1	Rekvalifikace	118
6.4.2	Investiční pobídky	120
6.4.3	Veřejně prospěšné práce	121
6.4.4	Společensky účelná pracovní místa	122
6.4.5	Překlenovací příspěvek	124
6.4.6	Příspěvek na zapracování	125
6.4.7	Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program	126
6.4.8	Struktura výdajů na jednotlivé nástroje APZ	127
6.5	Podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením	127
6.5.1	Vymezení termínu „osoba se zdravotním postižením“	128
6.5.2	Hlavní nástroje podpory zaměstnávání OZP	129
6.5.3	Pracovní rehabilitace OZP	129
6.5.4	Příspěvek na zřízení pracovního místa pro OZP	130
6.5.5	Chráněný trh práce	132
6.5.6	Příspěvek na mzdy OZP	133
6.5.7	Plnění povinného podílu OZP	133
6.5.8	Daňové úlevy při zaměstnávání OZP	135
6.6	Dávky pro OZP vyplácené úřadem práce	136
6.6.1	Příspěvek na péči	136
6.6.2	Příspěvek na mobilitu	140
6.6.3	Příspěvek na zvláštní pomůcku	141
6.6.4	Průkaz osoby se zdravotním postižením a jeho benefity	144
6.7	Dávky státní sociální podpory vyplácené úřadem práce	149
6.7.1	Životní minimum jako východisko dávek SSP	150
6.7.2	Přídavek na dítě	152
6.7.3	Příspěvek na bydlení	155

6.7.4	Porodné	158
6.7.5	Rodičovský příspěvek	160
6.7.6	Pohřebné	165
6.7.7	Dávky státní sociální podpory – souhrnná rekapitulace	166
6.8	Dávky pěstounské péče vyplácené úřadem práce	167
6.8.1	Náhradní rodinná péče a související pojmy	167
6.8.2	Dávky pěstounské péče	169
6.8.3	Příspěvek při převzetí dítěte	170
6.8.4	Příspěvek na úhradu potřeb dítěte	171
6.8.5	Odměna pěstouna	171
6.8.6	Příspěvek při pěstounské péči	173
6.8.7	Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla	174
6.8.8	Zaopatřovací příspěvek jednorázový	174
6.8.9	Zaopatřovací příspěvek opakující se	174
6.8.10	Dávky pěstounské péče – příklady	175
6.9	Dávky hmotné nouze vyplácené úřadem práce	177
6.9.1	Chudoba jakožto stav hmotné nouze	177
6.9.2	Dávky hmotné nouze – základní pojmy	180
6.9.3	Příspěvek na živobytí	185
6.9.4	Doplatek na bydlení	186
6.9.5	Mimořádná okamžitá pomoc (MOP)	187
6.10	Náhradní výživné (novinka od 7/2021)	190
6.11	Úřad práce jako pilíř sociálního systému ČR – procvičování	191

7. OBCE A KRAJE JAKO PILÍŘ SOCIÁLNÍHO SYSTÉMU ČR 195

7.1	Vývoj sociálních kompetencí státu a obcí	195
7.2	Samostatná a přenesená působnost obcí a krajů	196
7.2.1	Samostatná působnost obcí a krajů	197
7.2.2	Přenesená působnost obcí a krajů	197
7.3	Sociální agenda samosprávy vykonávaná v samostatné a přenesené působnosti	198
7.3.1	Sociální agenda vykonávaná v přenesené působnosti obcemi III. typu	199
7.3.2	Sociální agenda vykonávaná v samostatné působnosti obcemi III. typu	202
7.4	Sociálně-právní ochrana dětí	204
7.5	Obce a kraje jako pilíř sociálního systému ČR – procvičování:	209

8. SOCIÁLNÍ SLUŽBY 211

8.1	Nepříznivá sociální situace z pohledu sociálních služeb	211
8.2	Financování sociálních služeb	212
8.3	Formy poskytování sociálních služeb	213
8.4	Základní činnosti při poskytování sociálních služeb	215

8.5	Zařízení sociálních služeb	216
8.5.1	Centra denních služeb	217
8.5.2	Denní stacionáře	217
8.5.3	Týdenní stacionáře	218
8.5.4	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	218
8.5.5	Domovy pro seniory	219
8.5.6	Domovy se zvláštním režimem	220
8.5.7	Chráněné bydlení	220
8.5.8	Azylové domy	221
8.5.9	Domy na půl cesty	221
8.5.10	Zařízení pro krizovou pomoc	222
8.5.11	Nízkoprahová denní centra	222
8.5.12	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	223
8.5.13	Noclehárny	223
8.5.14	Terapeutické komunity	224
8.5.15	Sociální poradny	224
8.5.16	Sociálně terapeutické dílny	225
8.5.17	Centra sociálně rehabilitačních služeb	225
8.5.18	Pracoviště rané péče	226
8.5.19	Intervenční centra	227
8.5.20	Služby následné péče	227
8.6	Registr poskytovatelů sociálních služeb	228
8.7	Sociální služby – procvičování:	229
9.	KOORDINACE SOCIÁLNÍCH SYSTÉMŮ ZEMÍ EU	231
9.1	Důvody a principy koordinace sociálních systémů zemí EU	231
9.1.1	Volný pohyb osob jako základní důvod koordinace sociálních systémů EU	232
9.1.2	Základní principy koordinace sociálních systémů EU	233
9.2	Konkrétní povinnosti migrujících osob	236
9.2.1	Osoby odcházející za prací do jiného členského státu EU	236
9.2.2	Zaměstnanci dočasně vyslaní zaměstnavatelem do jiného členského státu	237
9.3	Mezinárodní srovnání nároků na sociální zabezpečení v rámci EU	238
9.3.1	Základní srovnání některých rodinných dávek ve vybraných zemích EU	239
9.3.2	Základní srovnání podpory v nezaměstnanosti ve vybraných zemích EU	241
9.4	Statistická srovnání v rámci EU – vybrané sociální ukazatele	242
9.4.1	Nezaměstnanost	243
9.4.2	Ohrožení chudobou	244
9.4.3	Index lidského rozvoje	244
9.5	Sociální systémy zemí EU – procvičování	246

ZÁVĚR	249
--------------	------------

LITERATURA	251
-------------------	------------